

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U000282

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 11-01-2024

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Чжан Чі ...

2. Qi Zhang

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-3844-6043

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 025

Назва наукової спеціальності: Музичне мистецтво

Галузь / галузі знань: культура і мистецтво

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Освітньо-наукова програма підготовки доктора філософії за спеціальністю 025 - Музичне мистецтво

Дата захисту: 29-01-2024

Спеціальність за освітою: Музичне мистецтво

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): 3340

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет мистецтв імені І.П. Котляревського

Код за ЄДРПОУ: 02214350

Місцезнаходження: площа Конституції 11/13, Харків, Харківський р-н., 61003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет мистецтв імені І.П. Котляревського

Код за ЄДРПОУ: 02214350

Місцезнаходження: площа Конституції 11/13, Харків, Харківський р-н., 61003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 18.41

Тема дисертації:

1. Типологія виконавських стилів у творчості для саксофона
2. The typology of performing styles in creativity for the saxophone

Реферат:

1. Дисертацію присвячено проблемі типологізації виконавських стилів в межах академічного та джазового мистецтва гри на саксофоні. Метою є розробка типології виконавських стилів у творчості для саксофона ХХ-ХХІ ст. на матеріалі: знакових творів К. Дебюсі, П. Крестона, П.-М.Дюбуа та творчості виконавців Г. ді Бакко, А. Барнкампа, Дж. Лулоффа, Ж.М. Лондекса, Ч. Паркера, Л. Янга, Дж. Колтрейна, Гр. Вашингтона-молодшого та ін. Теоретична база охоплює дослідження, присвячені саксофону в різних наукових вимірах, включаючи саксофонознавство й інтерпретологію. Методологія аналізу виконавської поетики базується на розробках кафедри інтерпретології та аналізу музики ХНУМ імені І.П.Котляревського (Л. Шаповалова, Ю. Ніколаєвська). Задіяно комунікативно-інтерпретативний, системний, стильовий підходи до аналізу музичного (виконавського) стилю. Позиції наукової новизни отриманих результатів пов'язані з окресленням значущості концептів «виконавська стилістика», «виконавська поетика», «стиль імпровізації», орієнтованих на

особленні ролі особистості митців, їх творчий креатив, стиль мислення, та досвідом типологізації виконавських стилів видатних саксофоністів ХХ ст. Основні робочі авторські дефініції: Виконавський стиль – інтонаційно-мовленнева структура, що увиразнює в звучному тексті духовно/інтелектуально/емоційні риси особистості. «Стиль імпровізації» визначено через систему чотирьох вимірів: – феноменологічний: що відбиває сутність імпровізації як методу музикування, заснованого на моментальній передачі, як способу вислову, що з'являється в емпіричному часі; – прагматичний – як комплекс елементів, що формуються в мовленні окремого музиканта та об'єктивується «тут-і-зараз» в силу конкретного закону форми; – творчо-особистісний – пов'язаний з психологічними та духовними якостями музиканта-імпровізатора; – комунікативний – як віддзеркалення ситуації спілкування музиканта (ів) в колективі та музиканта зі слухачами. Сформована структура виконавського стилю апробована в дисертації. Поетика стилю охоплює такі параметри, як світогляд, світосприйняття; тип особистості (інтровертний, екстравертний, раціональний, інтелектуальний, емоційний, інтуїтивний, артистичний), тип мислення (репродуктивний, інноваційний, діалогічний, рефлексійний); виконавська поетика. Тип мислення в свою чергу впливає на формування виконавської поетики, до якої відносимо тембр та звукообраз інструменту, виконавську лексику (мелодичну, гармонічну), виконавський синтаксис (формотворення). Прагматика стилю зумовлена контекстом (академічна/джазова сфери) та типом комунікації, притаманним тому чи іншому музикантові. Дослідження складається з двох розділів. В першому проаналізовані стильові процеси, що відбуваються в межах академічного напрямку; надано огляд виконавської специфіки творів К. Дебюсі, П. Крестона, М.П. Дюбуа. Виконавський аналіз (на прикладі концерту О. Глазунова) дозволив вирізнити підходи до виконання музикантів та скласти параметри виконавських стилів відомих саксофоністів академічного напрямку. Окремо відмічена багатогранна діяльність Ж.-М. Лондекса, який суттєво розвинув виконавство на саксофоні. Універсальність його виконавського стилю увиразнено через специфіку звукоутворення і тембру саксофону; поєднання класичних композицій з елементами джазу та фанку; динамічне розмаїття звучання та виразна роль вібрато. Розділ 2 присвячений параметрам стилів видатних джазових музикантів, які позначено через особливості мелодичного, гармонічного мислення, формо- та звукотворення, тип комунікації, стилю імпровізації. Аналіз композицій виявив зміну стильової парадигми Ч. Паркера в пізньому періоді творчості. Основні риси виконавського стилю Л. Янга полягають у колористичності, речитативності висловлювання, розвитку мелодійності тематизму. Серед його виконавських новацій: унікальний тембр та звукоутворення; розширення гармонічного мислення; унікальна виконавська манера. Щодо Дж. Колтрейна позначено основні надбання його джазової технології щодо інновацій та відкриттів в гармонії («техніка звукових шарів», метод регармонізації акордів, «матриця Колтрейна»). Основу виконавського стилю Гр. Вашингтона-молодшого визначено через поняття «мультиінструменталізм». У Висновках представлена типологія виконавських стилів у саксофоновому виконавстві. Інтелектуальний тип – передбачає перевагу логіки, раціонального мислення; Інтуїтивно-чуттєвий тип – перевага емоцій, барв інструменту, увага на тембр, увага до кульмінацій, ліризм; Рефлексивний (інтровертний) – зосередженість на внутрішній формі; Комунікативний (екстравертний) – характеризує відкритість «назустріч Іншому», множинність форматів взаємодії з різними музикантами, поєднанні стилів, гра в різноманітних колективах – ; Інноваційний – націлений на винахід.

2. The dissertation is devoted to the problem of typology of performing styles within the academic and jazz art of playing the saxophone. The purpose of the research is to develop a typology of performing styles in creativity for the saxophone of the 20th-21st centuries. The research material is landmark compositions for the saxophone and the creative work of the saxophonists. The theoretical base covers research devoted to the saxophone in various scientific dimensions, including saxophone studies and interpretology. The methodology of the analysis of performing poetics is based on the of the department of interpretology and music analysis of The I.P. Kotlyarevsky KhNUA (L. Shapovalova, Y. Nikolaievska). The positions of scientific novelty of the obtained results are related to the outlining of the significance of the concepts «performing stylistics», «performing poetics», «improvisation style», focused on the personification of the role of the personality of artists, their creativity, style of thinking, and the experience of creating a typology of the performing styles of outstanding saxophonists of the 20th century. The main working author's definitions: Performing style is an intonation-speech structure that expresses the

spiritual/intellectual/emotional features of a personality in a sonorous text. «Improvisation style» is defined through a system of four dimensions: - phenomenological: which reflects the essence of improvisation as a method of music-making based on instantaneous transfer, as a way of expression that appears in empirical time; - pragmatic - as a complex of elements formed in the speech of an individual musician and objectified «here and now» by virtue of a specific law of form; - creative-personal - related to the psychological and spiritual qualities of the musician-improviser; - communicative - as a reflection of the communication situation of the musician(s) in the team and the musician with the listeners. The structure of the performing style was formed as a working model, which was tested in the dissertation. The poetics of style covers such parameters as worldview, world perception; personality type (introverted, extroverted, rational, intellectual, emotional, intuitive, artistic), type of thinking (reproductive, innovative, dialogic, reflective); performing poetics. The type of thinking affects the formation of performing poetics (the timbre and sound image of the instrument, performing vocabulary, performing syntax (form creation)). The study consists of two sections. In the first, stylistic processes occurring within the academic direction are analysed; an overview of the performance specifics of the compositions by Debussy, Creston, Dubois. The performing analysis made it possible to distinguish the approaches to performance of the musicians (the differences are in the tempo, dynamics and interpretation of the actual cadences) and to draw up the parameters of the performing styles of famous academic direction saxophonists. The multifaceted activity of J.-M. Londeix, who significantly developed performance on the saxophone, has been specially noted. Section 2 is devoted to the parameters of the styles of outstanding jazz musicians, which are marked by the peculiarities of melodic and harmonic thinking, form and sound creation, and the type of communication, style of improvisations. The analysis of the compositions revealed a change in C. Parker's stylistic paradigm in the late period of creativity. The main features of L. Young's performing style are colourism, recitative expression, and the development of melodic thematism. Among his performing innovations there are: a unique timbre and sound production; an expansion of harmonic thinking; a unique performing manner. Regarding J. Coltrane's compositions, the main assets of his jazz technology regarding innovations and discoveries in harmony are marked («technique of sound layers», method of reharmonizing chords, «Coltrane's matrix»). The basis of the performing style of Gr. Washington, Jr. is defined through the concept of «multi-instrumentalism». The Conclusions summarize the results and present a typology of the performing styles in saxophone performance. The intellectual type - presupposes a preference for logic, rational thinking; The intuitive-sensual type - preference for emotions, colour of the instrument, attention to timbre, attention to climaxes, lyricism; The reflexive (introverted) - concentration on the inner form; The communicative (extroverted) - characterizes openness "toward the Other", multiple formats of interaction with different musicians, combination of styles, playing in various groups; The innovative - focused on invention.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Zhang Qi. Lester Young's performance poetics and performance style: the experience of analysis. Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти: зб. наук. ст. / Харків. нац. ун-т мистецтв імені І. П. Котляревського; ред.-упоряд. Ю. П. Величко, Л. В. Русакова. Харків: ХНУМ, 2021. Вип. 61. Світ музичного виконавства. С. 128-142.

- Чжан Чі. Творчість Чарлі Паркера: досвід аналізу виконавського стилю. Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка / [редактори-упорядники М. Пантюк, А. Душний, І. Зимомря]. Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2021. Вип. 46. Том 2. С.49–55.
- Zhang Qi. The style of improvisation on the saxophone of Grover Washington Jr. Проблеми взаємодії мистецтв, педагогіки та теорії і практики освіти: зб. наук. ст. Вип. 62. Харків. нац. ун-т мистецтв імені І. П. Котляревського; ред.-упоряд. Л. В. Русакова, Ю. П. Величко. Харків, ХНУМ, 2022. С. 107-123.
- Zhang Q. J. Coltrane's technique of "sound layers" in the aspect of performance style analysis. European Journal of Arts. Scientific journal. № 4. Vienna, 2021. P. 25–31.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ніколаєвська Юлія Вікторівна

2. Yuliia Nikolaievska

Кваліфікація: д. мист., професор, 17.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-7256-4214

Додаткова інформація: Scopus Author ID: 57419341300; Web of Science Researcher ID: AAY-6422-2021;
<https://scholar.google.com/citations?hl=ru&user=-l-obkAAAAAJ>

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет мистецтв імені І.П. Котляревського

Код за ЄДРПОУ: 02214350

Місцезнаходження: площа Конституції 11/13, Харків, Харківський р-н., 61003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Єргієв Іван Дмитрович

2. Ivan Iergiiev

Кваліфікація: д. мист., професор, 17.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8623-2010

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Одеська національна музична академія імені А.В. Нежданової

Код за ЄДРПОУ: 02214254

Місцезнаходження: вул. Новосельського, 63, Одеса, 65023, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Громченко Валерій Васильович

2. Valerii Hromchenko

Кваліфікація: д. мист., професор, 17.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-2446-2192

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Комунальний заклад вищої освіти "Дніпровська академія музики" Дніпропетровської обласної ради"

Код за ЄДРПОУ: 02214515

Місцезнаходження: вул. Ливарна, 10, Дніпро, Дніпровський р-н., 49044, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Держадміністрація

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Овчар Олександр Павлович

2. Oleksandr Ovchar

Кваліфікація: к. мист., доцент, 17.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-1274-2362

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет мистецтв імені І.П. Котляревського

Код за ЄДРПОУ: 02214350

Місцезнаходження: площа Конституції 11/13, Харків, Харківський р-н., 61003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Палій Ірина Олегівна

2. Iryna Paliy

Кваліфікація: к. мист., 17.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-9874-6825

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет мистецтв імені І.П. Котляревського

Код за ЄДРПОУ: 02214350

Місцезнаходження: площа Конституції 11/13, Харків, Харківський р-н., 61003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Александрова Оксана Олександрівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Александрова Оксана Олександрівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Поліна Кордовська

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна